

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

II. Qua non nocet

urn:nbn:de:bsz:31-101049

QVA NON NOCET.

II.

PLAVTVS.

Amor & melle, & felle est fecundissimus.
 Eurip. *Amores nimij*
Cum accesserint, non bonam famam,
Neque virtutem attulere
Homnibus: si temperata accesserit
Venus, non alia Dea
Adeo gratiosa.

DE BAYF.

Cupidon pour dieu adoré,
 Tire d'un petit arc doré
 Deux traits de differente sorte;
 L'un d'eux rend l'amour honoré,
 Et l'autre trouble & malheur porte,

Grÿpjet

Grÿpjet vvel , soo ist maer spel.

HEt brant-hout en de Min zijn twee verscheydē saecken ,
Maer op gelijcken voet van yeder aen te raecken ;
Want of men naer het Vyer, of nae de Minne spoet ,
Daer is een seker konst hoe datmen grypen moet ,
Tast daer het leyt en gloeyt, ghy sullet laeten vallen ;
Tast daer het niet en brant, soo issiet om te mallen ,
De liefde, soete leught, is, ick en weet niet wat,
Sy dient, of dient u niet, nae datse wort ghevat.

Qua non nocet, arripe.

P*Ars sudis igne calet, pars altera nescia flamma est :*
Hac impune manu tangitur, illa nocet.

Dextra voluptates Veneris ferit, altera curas :

Hinc iuvat, aligeri sax nocet inde Dei.

Elige, quisquis amas, sed, quae iuvat, elige partem :

Ipse Cupido facem, qua caret igne, tenet.

Tristia Democriti falso delude cachinno,

Lude, jocus Venus est; nil nisi ludus, Amor.

En bien prenant, n'auras tourment.

QVi bien prend le tison le porte sans domage,
En bien hantant l'amour, ne sentiras sa rage:
Pour voir des tes deseins heureusement le bout,
Manie bien ton cas : le manier est tout.

B

Slact

Slaet de handt, daer't niet en brandt.

TIs twee-fins aen te doen al watje kont bedencken,
 Grijpt hier, tis sonder noot; grijpt daer, het sal u krencken:
 Wie isfet die terstont de vinghers niet en schroeyt
 Indien hy vat het hout juyft daer het leyt en gloeyt?
 In vreught is dickmael pijn, in plaghen, volle zeghen;
 Ten is niet in de saeck, maer aen den man ghelegghen.
 Wel, draeght dan metghedult al wat den hemel doet,
 Sijt willigh, datje zijt, en datje wesen moet.

Omnia in meliorem partem.

H*inc rubet igne sudes, nullis crepat inde favillis;*
Hinc poterit tangi, sauciat inde manum.
Res humana bifrons: tu, qua juvat, arripe quidquid
Te super aetherea de regione fluit.
Damna suum lucrum, sua gaudia luctus habebit,
Excipis incumbens, si sapienter, onus.
Morosum nec leta juvant, &, rideat orbis,
Quod gemat ille tamen, quodque queratur, habet.

Tout au meilleur bout.

Comme un brullant tison, ainsi la vie humaine,
 Bien prise & mise avant, est manié sans peine.
 De joye, & de bon-heur, n'aura jamais defaut,
 Qui bon & mœut advis oppose a tout affaut.

OMNIA

Appositiè ad rem, de qua hìc agimus, dixisse mihi visus est Epictetus, u-
namquamque rem habere ansam suam,
eâq; apprehendendam esse ei, qui salici-
ter hac uti velit; scire enim quorsum qua-
que res spectet, & quis ejus sit usus, non
minima pars est civilis Prudentiæ. Apis
ex Thymo, herbâ amarissimâ, suavissi-
mum mel extrahit; Hirudo contra ex
sano corpore vitiosum sanguinem. Sa-
piunt, meâ quidem sententiâ, non qui ex-
letis tristitia, sed qui ex tristibus leta no-
runt elicere. Echini semper spinis invo-
luti sunt; quid mirum? cum eas ex sese
gignant. Magna pars hominum misera
est, non aliâ de causâ, quàm quia queru-
lus ipsis est animus. Melius Cæsar, qui
in terram prolapsus etiam casum suum
benignè interpretatus est, Teneo, inquit,
se Terra mater; quòdque morosior ali-
quis mali præsagij loco habuisset, ille in
victoria bonum omen, non minus lepi-
dè, quam animosè, convertit. Et Zeno
omnibus rebus naufragio amissis, lubet
me Fortuna, inquit, expeditus philoso-
phari.

Alle dingen, seyd t Epictetus, hebben hare
handt-have, ende diese wel handelen wil,
dientse daer by te grijpen. 't Recht ghebruyck
der dingen wel te verstaen, is eene van de nut-
ste wetenschappen des burgherlijcken levens.
De Bye trect soeten honich uyt bitteren Thym,
de Yle ofie Bloetsuyger bedorven bloedt uyt
een gesont lichaem. Wyse luyden suygen soet
uyt bitter, dwase bitter uyt soet: den eenen is
goets moets, selfs midden in swaricheden, den
anderen klaecht en knaecht hem selven, oock
dan alst hem wel gaet, soeckende altijt eê knoop
in de biese, en (soomen seyt) een manneken in
de mane. Een Egel draecht het lijf vol stekels;
ist wonder? hy brengtse selver voort. Veel wer-
dender ghequelt, alleenlijck daerom, om datse
een quelijcken gheest hebben. 't Is moeyelijck
met yemant om te gaen, die alle swaricheden
inkropt en ter hertè neemt, alle vermaeckelijc-
ke dinghen daerenteghen onghevoelijcken laet
voorby gaen. Wech Egels, wech Ezels. Hoe
veel beter dede Cæsar, als hy ter aerden neder
ghekoort zijnde, selfs sijnen val sich ten goeden
naduyde, Ick houde u vast, ô aerde onser al-
ler moeder, seyde hy, treckende tot een voor-
teycken van toekomende overwinninghe, dat
een swaerhoofd ontwijffelijck als een voorbode
van ongheluck soude hebben genomen. Ende
Zeno door schipbreucke alle zijn goet verlo-
ren hebbende, my wert nu, seyde hy, gelegent-
heyt ghegheven om sonder beslommeringe en
bekommeringhe naer wijsheyt te trachten.
Mercke hoe een pack wel ghevat, ende ghewil-
lichlijck ghedraghen lichter werdt.

OVID.

Leve fit, quod bene fertur onus.
Senec. de Tranq.

Asfuescendum est conditioni suæ, &
quidquid habet circa se commodi,
apprehendendum: invenies in quovis vi-
ta genere oblectamenta, & remissiones, &
voluptates. Nihil tam acerbum est in

quo non equus animus solatium inveniat.

Besold. Axiomat. Philosophico-theol.

Cur quidam sunt divites, cur alij
mendici, ambo probi? quia nihil re-
fert utrumvis sies, si utroque sciveris
uti.

B 2

IEREM.

*Siet ick legghe u voor een vvegh ten leven,
ende een wech ten dooden.*

HEt brant-hout daer het gloeyt en machmen niet genaken,
Maer daer geen voncken zijn daer isset aen te raken;
Gheen mensch en grijpe toe alleen op loffen waen,
Want die het qualijck vat die isser qualijck aen.
De zeghen met den vloeck, de dood, en oock het leven
Die zijn u, vveerde ziel, van Gode voorgeschreven,
Wel neemt dan, lieve, neemt het goede by der hant,
En vlucht nae Zoar toe ter wijlen Sodom brant.

Quâ non urit.

P*Ars Sudis igne caret, rapidis calet altera flammis,
Hinc nocet, illesam calfacit inde manum.
Ecce! bonum Deus, Ecce! malum mortalibus offert,
Quisquis es, en tibi mors, en tibi vita patet.
Optio tota tua est, licet hinc, licet inde capeffas;
Elige, sive juvet vivere, sive mori:
Quid tibi cum Sodomâ? nihil hic nisi sulphur & ignis,
Quin potius placidum, Loth duce, Zoar adi.*

ECCLESIASTIQ. 15. 16.

*La vie & la mort, le bien & le mal sont en
la presence des hommes.*

TA Vie est un Tison, d'icy le pourras prendre,
Sans te brusler; de lá, feras reduit en cendre;
Prens le costé, ou Dieu est gracieux & doux,
Ne touche pas l'endroit, ou brusle son courroux.

QVA

IN peccatoris conversione tria requiri
satis decisum est, Verbum nimirum,
Spiritus Dei, & Voluntatem hominis.
Nec enim ut passiva tantum voluntas
humana consideranda est, sed actionis
non nihil eidem, in prima animi muta-
tione, adscribendum esse credimus. Quo-
ties enim aliquis convertitur, Deus opus
illud non in invitum, sed in volentem
exercet: Atque eo ipso quidem momen-
to, quo fit conversio, Dei gratia median-
te, conversionem suam vult, is qui con-
vertitur. Hinc rectè August. Serm. 15.
de Verb. Apost. Qui te creavit sine te,
inquit, salvare te non vult, sine te.
Et rursus; Voluntatem nostram, ut
bonū aliquod opus bene faciamus,
requiri certū est, atqui etiam ex no-
bis, nostra potentia, non habemus;
voluntatem quippe in nobis opera-
tur Deus. Ecce enim! eo ipso tempore,
quo gratiam Deus largitur, hoc ipsum
quoque nobis confert, posse velle, & actu
velle recipere.

IN de bekeeringe des sondaers drie dingen
Ivan noode te zijn, te weten, het Woordt,
Godes gheest, ende den Wille des menschen,
wert by God-salige mannen in deser voegen,
toegeftaen: te weten, Dat des menschen wille
niet slechtelijck als lijdende, maer oock als
eenighe werckinghe in haer hebbende, in de
eerste veranderinghe des ghemoets, haer ver-
toont. Want so wanneer de mensche bekeert
wert, Godt de Heere en werckt op den selven
niet tegens danck vanden selven, ende als on-
willich, maer met sijn danck, ende als gewil-
lich: in voegen dat, dien selven oogenblick dat
de bekeeringe aengaet, den gener, die bekeert
wert, by middel van Godes genade, sijn bekee-
ringhe selfs oock wil. En hierom seyr Augusti-
nus seer wel. Ser. 15. de verb. Apost. De ghene
die u gheschapen heeft sonder u, en wil u niet
salich maken sonder u: ende wederom, Onse
wille van noode te wesen om een goedt werck
te doen, is gants vast en seker. Maer dese selve
wille en hebben wy nochtans door eyghen
macht niet, noch uyt ons selven: maer de Hee-
re werckt dit selve willen. Want siet! ter selver
stondt dat God ons sijne ghenade schenckt, so
geeft hy ons met eene dat wy connen willen,
en dat wy het willen metter daet connen aen-
nemen.

*Wy Zyn te vooren dood en stil,
Godt geeft ons'troeren en den wil.*

DEVT. 30. 19.

TEstes in voco hodie calum & terram
quod proposuerim vobis vitam &
mortem, benedictionem & maledictio-
nem. Elige ergo vitam, ut & tu vivas &
semen tuum.

PROVERB. 14. 16.

LE Sage craint, & se retire du mal:
Mais le fol s'escarmouche, & se tiens
seur.

B 3

NIL,